

The Development of Student Self-Government and its Influence on Personality's Social Activity in Conditions of University

O.S. Kulinchenko

Kyiv State Maritime Academy after Hetman Petro Konashevich-Sahaydachnyi

Abstract

Modern university system of education teachers' supervision and students' self-government is suggested. Students' self-government as a form of students' personality development and training for life and activity in democratic society is presented.

The article is considered some social approaches to the study of social activity of the youth in the context of student self-government. For the development of self-government as a social institution it is necessary to present problems of students life in conditions of university discuss in public the importance and scale of these problems. It is discussed the development of students self-government as a significant component of a large scaled Ukrainian project of self-government development in the context of social democratization.

Different approaches scholars about the concept of the student government as a social institution, explore the factor of socialization of young people are described. Subjective factors, both positive and negative impacts on the socialization of young people in the student analyzes the development of skills of self-government, contributing to the formation of the welfare state within the research theme are given.

Key words: education, system, social activity student, self-government, university.

Актуальність статті полягає у тому, що сучасний студент у вищому навчальному закладі, повинен сам увійти в життя не пересічним індивідом, а соціальною особистістю, міцною тілом та духом, готовою брати участь у змаганні умінь та талантів, особистістю, вільною від психології споживача, людиною високої культури та широкого кругозору. Природний розвиток людської індивідуальності повинен підкріплюватися уміннями думати по новому, працювати по новому, жити в нових умовах. Важлива особливість та перевага демократії, а насамперед, самоврядування народу на демократичних засадах, полягає в тому, що це явище, багатогранне та багатопланове, воно розвивається у масштабах суспільства та охоплює всі його рівні.

Реалізуючи через самоврядування свої права та обов'язки, сучасне студентство матиме можливість забезпечити поступальний розвиток суспільства. У зв'язку з цим важливо відмітити, отже, наскільки студент буде розвинений, настільки він буде

підготовлений до включення в процес суспільної діяльності. Соціальна активність особистості – це один з основних показників реального демократизму.

Метою статті є розкриття розвитку самоврядування в студентському середовищі, яке на сьогодні пов'язане із отриманням у студентської молоді активної соціальної позиції, підвищення її вимогливості до себе, відповідальності за якість навчання, інтерес до громадської роботи. Студентське самоврядування, як і будь-які інші засоби навчання демократії, потрібно цілеспрямовано розвивати з урахуванням специфіки вищої школи, підтримувати ініціативу студентських організацій, аналізуючи та узагальнюючи накопичений позитивний досвід (по участі студентів у роботі вчених рад ВНЗ, у виборах ректорів, деканів тощо).

Студентське самоврядування ще тільки накопичує досвід. Але вже перші результати засвідчили, що воно в змозі вирішувати завдання вдосконалення навчального процесу, підвищення кваліфікації, розвитку творчої активності особистості, формування організаційно-управлінських якостей, укріплення соціальної позиції, навчання студентів демократії.

Розгляд проблеми студентського самоврядування вимагає, перш за все, проведення аналізу поняття «самоврядування». Процес підготовки студентів до самоврядування динамічний і тісним чином взаємопов'язаний та взаємообумовлений змістом та напрямками виховання. Самоврядуванню не можливо навчитись заочно або дистанційно, за допомоги лише макетів чи ігор. Самоврядуванню можна навчитись лише завдяки безпосередній участі у ньому. Тому, у вищому навчальному закладі, спочатку за допомоги більш досвідчених викладачів та лідерів, а потім і самостійно, студент має можливість навчитись участі у демократичному процесі, саме через самоврядування у своєму навчальному закладі, на факультеті, у групі [6].

Таким чином, через діяльність у певних сферах життя студентського колективу проявляються і закріплюються необхідні якості, виявляється рівень свідомості студента. Саме активна діяльність в органах, структурі студентського самоврядування є основним критерієм оцінки підготовленості студента до життя в нових соціальних умовах. Таким чином, готовність студентства до подальшої діяльності після закінчення університету ми уявляємо як інтегровану мету комплексної

виховної діяльності, яка включає формування якостей особистості, необхідних для подальшого функціонування в оточуючому середовищі.

Включення студентської молоді до самоврядування у життєдіяльності вищого навчального закладу, до вирішення питань навчання, відпочинку, побуту дає можливість докорінно змінити ситуацію, що склалася, сприяти відродженню потреб студентства в активних діях і внутрішньої готовності до них. Важливе місце в цьому процесі займає створення та розвиток студентського самоврядування.

Необхідність створення та розвитку студентського самоврядування зумовлено на сьогодні низкою обставин:

по-перше, студентське самоврядування сприяє вихованню демократичних навичок у практиці діяльності вищим навчальним закладом, широкому залученню молоді до вирішення державних завдань та громадських справ;

по-друге, студентське самоврядування покликане стати дієвим засобом формування майбутніх організаторів і вихователів, розвитку в них нового мислення, спрямованого на стимулювання самостійності і відповідальності за все, що відбувається навколо;

по-третє, студентське самоврядування – це така діяльність студентів, за допомогою якої максимально виявляються та реалізуються їх творчі здібності, формуються моральні якості, підвищується відповідальність кожного за результати своєї роботи [4].

Сфера діяльності органів студентського самоврядування включає навчання і побут студентів, міжособистісні відносини й участь у громадській роботі, підтримці порядку в гуртожитках і навчальних аудиторіях тощо. Слід зазначити, що специфіка вищих навчальних закладів, склад студентів, місцезнаходження та матеріальна база, а також традиції університету чи інституту мають певний вплив на те, у якій сфері студентське самоврядування буде виявлятися більше, а в якій менше. Але, напевно, не слід обмежувати самоврядування студентів у сфері матеріального забезпечення навчання та побуту. Головне поле для діяльності органів студентського самоврядування ми бачимо у позанавчальному процесі. Виходячи з досвіду, студенти з більшим бажанням беруть на себе організацію відпочинку, участь у науково-дослідній

роботі, ніж питання навчання і виховання, покладаючи їх вирішення на професорсько-викладацький склад, керівництво факультетів та вищих навчальних закладів.

Створення та розвиток студентського самоврядування передбачає, насамперед, необхідність дослідження питань розробки організаційної структури самоврядування студентських колективів. Єдиної думки про можливу і найбільш ефективну модель побудови органів самоврядування ВНЗ в даний час немає. На нашу думку, створювати у вищих навчальних закладах країни єдину організаційну структуру недоцільно, тому що необхідно враховувати реальний досвід і особливості розвитку студентського самоврядування в кожному конкретному ВНЗ. Проте, сьогоднішній досвід дозволяє виявити загальні тенденції, найбільш поширені варіанти. Складові самоврядування ми представили на рис. 1.

Робочі органи студентського самоврядування в навчально-виховному процесі формуються з метою сприяння адміністрації і громадським організаціям навчального закладу чи факультету у професійній підготовці майбутніх спеціалістів, виховання в процесі навчання, широкому включенні студентського колективу до навчально-виховної роботи. Такими органами можуть бути: навчально-виховні комісії, штаби з профвідбору і профорієнтації, штаби сесій, громадські комісії по розподілу молодих спеціалістів, студентські деканати тощо.

Рис. 1. Складові самоврядування студентів на факультетах та академічній групі.

Самоврядування – різновид соціального управління. Воно передбачає спільне рішення учасниками громадських відносин їх загальних справ і спільну діяльність щодо здійснення прийнятих рішень. Самоврядування відображає процес демократизації управління, коли прийняття і реалізація управлінських рішень стають

все більш масовими, а виконавці стають активними співучасниками цих процесів. Водночас, самоврядування є проявом розвитку культури громади, в якій найбільш повно відбувається самореалізація особистості її потреб інтересів і ціннісних установок [1].

Проблематика самоврядування існує поряд з розвитком соціальної активності молоді, яка пов'язана з основною дискусією сьогоднішньої психології, соціології і педагогіки у питаннях про діалектику об'єктивного і суб'єктивного, соціального середовища і особистості.

Для розуміння сутності соціальної активності молоді вітчизняні та зарубіжні автори зробили суттєвий внесок [5, с. 18-22]. У свою чергу, Л.Кравченко виокремлює два підходи в описі та поясненні соціальної поведінки (*перший* – поведінка управляється соціальними нормами, правилами і зобов'язаннями, *другий* – особистість приймає самостійні рішення і діє незалежно, керуючись власними інтересами), і розглядає в їх інтеграції важливу і перспективну тенденцію [2].

Зазначимо, що соціальна активність відбувається у процесі соціальних практик, практичного осмислення своїх ідей, задумів, цілей, потреб. Процесуальний характер активності молоді проявляється і у тому, що формується цілісність особистості. Саморозвиваючись, долаючи свою соціокультурні обмеження (якимись певними межами), особистість стає більш підготовленою до самореалізації на більш високому рівні.

Таким чином, соціальна активність виступає практичним втіленням «самоделі» особистості і одночасно джерелом її зміни, оскільки в цьому процесі людина відкриває в собі нові здібності і таланти. У свою чергу, самоврядування – це дуалізм ініціатив, що може проявлятися так:

- «ініціатива знизу» (виходить від особистості, спільності);
- «ініціатива зверху» (всебічна підтримка ініціатив знизу зі стоку керуючої системи).

Підводячи підсумок, ми можемо стверджувати, що *самоврядування визначається нами як особлива форма ініціативної, активної, самостійної діяльності соціального суб'єкту незалежно від об'єкта (особистість, соціальна спільність,*

група, суспільство) – його включення в процеси прийняття і практичної реалізації управлінських рішень з питань його життєдіяльності.

Виходячи з вищезазначеного, ми можемо зробити висновок, що типологія самоврядування може бути заснована на різних критеріях, а саме:

- за змістом діяльності (самоврядування у сфері виробництва, політики, культури, освіти тощо);
- за об'єктом самоуправлінської діяльності – корпоративне самоврядування, вузівське самоврядування;
- за суб'єктами діяльності – особистість або конкретна соціальна група, що бере участь у самоврядуванні (індивідуальне, колективне, студентське самоврядування);
- за масштабом (самоврядування в конкретній організації; муніципальне, регіональне, загальнодержавне і міжнародне самоврядування);
- за характером – інституціалізоване і неінституціалізоване, формальне і неформальне;
- за цільовим призначенням – орієнтоване на залучення учасників в управлінні (функціональне) або на розвиток і реалізацію творчого потенціалу учасниками самоврядування (соціокультурне).

Отже, нами виокремлено види самоврядування, які не ізольовані один від одного, але одночасно перетинаються та переплітаються. При цьому, це дозволяє чіткіше визначити специфіку конкретного виду самоврядування, зокрема, – студентського.

References

1. Kostin Yu.O. *Orhanizatsiia roboty orhaniv studentskoho samovriaduvannia u zovnishnomu seredovyshchi* [Organization of the student' self-government in the out- environment] / Yu.O.Kostin // *Innovatsii v sudnobuduvanni ta okeanotekhnitsi*. — Mykolaiv, 2012. — S. 583-584.
2. Kravchenko L.V. *Aktyvna zhyttieva pozysiiia yak pokaznyk sotsialno-dukhovnoi zrilosti osobystosti* [Active life position as a measure of social and spiritual maturity of the personality] / L.V.Kravchenko // *Humanistychno spriamovanyi vykhovnyi protses i stanovlennia osobystosti* — K., 2001. — Kn.1. — S. 71-77.
3. Marienko B.S. *Sotsialno-psykholohichni aspekt politychnoi aktyvnosti studentskoi molodi* [Socio-psychological aspect of students'political activity] / B.S. Marienko // *Naukovi studii iz sotsialnoi ta politychnoi psykholohii*. — K., 1999. — Vyp.1 (4). — S. 136-144.
4. *Metodychni rekomendatsii z vprovadzhennia norm Zakonu Ukrainy «Pro vyshchu osvitu» shchodo studentskoho samovriaduvannia* [Tekst] [Guidelines on implementation of

the Law of Ukraine "On higher education" about the student self-government] / [Tomenko M., Suslov S, Rekhlytskyi M., Smyrnov O.] ; In-t polityky, Ukr. asots. stud. samovriaduvannia. – K. : Neoprynt, 2010. – 29 s.

5. Pet'ko L.V. *Social'no-komunikatyvna aktyvnist' pidlitkiv: teorija i praktyka* : [Monografija] [The Social-Communicative Activity of Teenagers: Theory and Practice]. – Kyi'v, 2010. – 268 s.

URI <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/8143>

6. Potopa K.L. *Sotsialno-pedahohichni umovy orhanizatsii studentskoho samovriaduvannia u vyshchyykh navchalnykh zakladakh* [Socio-pedagogical conditions of the student self-government organization in higher education] : dys. ... kand. ped. nauk: 13.00.05. / K.L.Potopa ; NPU im. M.P.Drahomanova. – K., 2006. – 187 s.

Translation of the Title, Name and Abstract to Author's Language

УДК 378.091.6

Кулінченко О.С. Розвиток студентського самоврядування та його вплив на соціальну активність особистості в умовах вищого навчального закладу

Автор розкриває особливості та складові студентського самоврядування, окреслює фактори, які впливають на самоврядування у ВУЗі, визначає типи самоврядування та його вплив на формування соціальної активності в умовах вузу.

Ключові слова: особистість, самоврядування, студентське самоврядування, активність особистості, соціальна активність.